

Alkalmazott kriminológia és rendészettudomány

BARABÁS Andrea Tünde¹

A kriminológia és a rendészettudomány, valamint az azon alapuló gyakorlati rendészeti munka kapcsolata hagyományosan szoros. Növekszik a bűn iránti érdeklődés életünkben, ezzel felértékelődik mindazon tudományág jelentősége, amely annak csökkentésével foglalkozik. Ezért egyre inkább szükségesé válik azoknak az ismereteknek a beépülése a tudományos gondolkodásba és a gyakorlatba, amelyek a bűnözés kezelése és megelőzése kapcsán a kriminológia művelőinek elméleti munkáiból, valamint az ezeket a megállapításokat vizsgáló empirikus kutatások eredményeiből a rendészeti munkában alkalmazhatók. Az alábbi tanulmány erre alapozva az alkalmazott kriminológia eredményeinek a rendészettudományban lehetséges hasznosulásának főbb területeit mutatja be napjainkban.

Kulcsszavak: alkalmazott kriminológia, rendészettudomány, viktimológia, látencia, bűnözéstől való félelem, büntetés

Bevezetés

A kriminológia kutatási területei szorosan összefonódnak a rendészet elméletével és gyakorlatával, hiszen a prevenció, illetve az elkövetett bűn üldözése, valamint az elkövető és a sértettek kezelése a rendészeti szervek, a konkrét esetekben eljáró rendőrök napi feladatai közé tartoznak. A rendészettudomány önállóvá válását a kezdetektől segítették azok a kriminológiai kutatások, amelyek a bűnözés kontrollmechanizmusával foglalkoztak – állapítja meg Finszter Géza.² A bűn megelőzhetőségének vizsgálata, illetve az elkövetéshez vezető társadalmi és egyéni okok feltárása a kezdetektől hozzájárult a hatékonyabb rendőri megelőzés elveinek kidolgozásához, az elkövetők megfelelő kezeléséhez. A viszonylag fiatalnak tekinthető rendészettudomány számos ponton alapozhatta megállapításait a kriminológia által elért eredményekre. Finszter szerint „[a] kriminológia érdeme a társadalmi tartalomnak és a normatív forma kettősségének

¹ BARABÁS Andrea Tünde, tanszékvezető egyetemi tanár, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Kriminológiai Tanszék; osztályvezető, Országos Kriminológiai Intézet. Andrea Tünde BARABÁS, Head of Department of Criminology, University of Public Service; Head of Department of National Institute of Criminology, <https://orcid.org/0000-0002-9024-6543>, barabas.andrea.tunde@uni-nke.hu.

² Finszter Géza: A társadalomtudományok és a rendészet. In Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán (szerk.): *Rendészettudományi gondolatok. Írások a Magyar Rendészettudományi Társaság megalapításának egy évtizedes jubileuma alkalmából*. Budapest, Magyar Rendészettudományi Társaság, 2014. 19.

komplexumként való értelmezése. Ezért vállalhatja közvetítő szerepét a jogtudomány, valamint a társadalomtudományok más ágazatai között.”³

Kriminológusként az alábbiakban azt vizsgálom, melyek azok a tudományos eredmények, amelyek a gyakorlatba beépülve kézzelfoghatóan támogatják a rendőrség munkáját, vagy éppen a rendészettudományi kutatómunkát viszik előbbre. Nézzük meg tehát az alábbiakban, mi is voltaképpen az alkalmazott kriminológia, és hogyan kapcsolódnak össze eredményei a rendészettudomány egyes kérdéseivel a gyakorlatban.

A kriminológiai gondolkodás fejlődése során megjelentek azok az iskolák is, amelyek nem csupán a bűnözést, hanem az annak kontrollálását szolgáló intézményrendszert is kutatják.⁴ A kriminológia így az egyik olyan bűnügyi stúdium, amelyik közvetlenül kötődik a rendészet egyes kérdéseire. Nem véletlen, hogy a rendészettudomány önállóvá válásáig a kriminológia kutatási eredményei segítették a rendészet tudásanyagának megalapozását.⁵ A tudásalapú társadalom kialakításának korszakában aligha vitatható a tudományok gyakorlati jelentősége, a szó legszorosabb értelmében vett alkalmazott kutatások szükségessége. Tárnya és annak társadalmi érzékenysége miatt különösen igaz ez a kriminológia tudományára.⁶

A kriminológián belül megkülönböztethető az *elméleti (akadémiai)* és az *alkalmazott tudományterület*. Az elméleti terület nem szorul különösebb magyarázatra. Ez tartalmazza mindazon ismereteket, amelyek a bűnözéssel kapcsolatos tudásanyagot fellelik. A kriminológia önálló tudománnyá válásában jelentős tényező volt a bűnözésmagyarázatok megjelenése, azoknak az alapvető elméleteknek a kimunkálása, amelyek a mai napig hatással vannak a kriminológia eszmerendszerére. Ilyenek például a bűnözővé válással, annak okaival kapcsolatos elméletek, amelyek az évszázadok során folyamatosan bővültek, fejlődtek a kriminológia és a kapcsolódó társadalomtudományok ismeretanyagának szélesedésével. A kriminológia ugyanis multidiszciplináris tudomány, amely számos más tudományág ismeretanyagára támaszkodik saját diszciplínája kialakítása során. Ezen elméletek alkotják a kriminológia eszmerendszerét, vagyis az elméleti tudásanyagot, amely a bűnözés, a bűnelkövetővé, illetve áldozattá válás és a bűnözés kezeléséhez kapcsolódó alapvető elképzeléseket foglalja magában.

Ez az állandóan bővülő ismeretanyag kínál alapot az úgynevezett *alkalmazott kriminológia* számára, amely mindezen ismereteket összefüggéseiben vizsgálva eredményeit a mindennapi kriminalitás kezelésének és megelőzésének megfelelő eszközrendszer kidolgozásában hasznosítja, segítve ezzel a bűnözés társadalmi szintű és individuális tényezőire adott reakciók alkalmazását a bűnözéskontroll, illetve a kriminálpolitika területén.⁷

³ Finszter Géza: A változó rendészet és a rendészettudomány. *Pécsi Határőr Tudományos Közlemények*, XIV. (2013), 5–12. 5.

⁴ Korinek László: A bűnügyi tudományok helyzete. *Magyar Tudomány*, 168. (2007), 12. 1570–1576. 1570.

⁵ Finszter (2013) i. m. (3. l.).

⁶ Korinek László: Mire jó a kriminológia? In Virág György (szerk.): *Kriminológiai Tanulmányok 47*. Budapest, Országos Kriminológiai Intézet, 2010. 62.; Korinek László: A kriminológia fogalma, feladata, helye a társadalomban és a bűnügyi tudományokban. *Jura*, 9. (2002), 2. 59.

⁷ Lásd: Borbíró Andrea: Problémafelvetés: mivel foglalkozik a kriminológia? In Borbíró Andrea – Gönczöl Katalin – Kezezi Klára – Lévay Miklós (szerk.): *Kriminológia*. Budapest, Wolters Kluwer, 2016. 50.

Az alkalmazott kriminológia tehát a bűnözésről és okairól, illetve kezeléséről kialakult nézetrendszerben a kriminalitás egyes jelenségeit magyarázó, gyakorlatban hasznosuló ismereteket nyújtó tudomány, amely nagyban támaszkodik más tudományok eredményeire is.

Brian Stout és Kerry Clamp szerint az alkalmazott kriminológia a kriminológiai diszciplínák felhasználásával foglalkozik a „valódi világ” bűnözési és büntető igazságszolgáltatási problémáival. Mindezt kritikus szemlélettel és elkötelezetten teszi, megkeresve a problémákat és a lehetséges megoldásokat. Alapja a kutatás. Fő területei a bűnözés elleni küzdelem, az elkövetőkkel való bánásmód és az áldozatok kezelése. Az alkalmazott kriminológia arra törekszik, hogy megtalálja és kiegészítse az elméleti kriminológiai megközelítések hiányosságait. Az akadémiai vagy elméleti kriminológia sebezhető a kritikával szemben, és elválik a mindennapoktól, a büntető igazságszolgáltatás szerveitől és a szakemberektől, míg az alkalmazott kriminológia mindezekhez szorosan kapcsolódik. Az alkalmazott kriminológia ugyanakkor nem választható el a kriminológiától, azaz nem önálló tudományág, sokkal inkább egy megközelítési mód.⁸

Borbíró Andrea megfogalmazásában⁹ alkalmazott tudományként a kriminológia eredményei a kriminálpolitikát és a bűnözéskontrollt orientálják. Ehhez először elméleti tudományként létrehozta azt az összefüggésrendszert, amely a bűnözés kialakulására és kezelésére vonatkozó nézeteket felöleli, és empirikus módszerekkel vizsgálja állításainak helyességét. Alkalmazott tudományként pedig mindezen ismereteket a gyakorlat számára felhasználhatóvá teszi. Szemléltetésként Lawrence W. Shermanre hivatkozva¹⁰ a kriminológia szerepét a kriminálpolitikához fűződő viszonyában mutatja be. Míg az alkalmazott kriminológia feladata, hogy a kriminálpolitikát a kriminalitással összefüggő jelenségekre vonatkozó ismeretek alkalmazásával szolgálja, vagyis tudásanyagát a gyakorlat számára használhatóvá tegye, addig analitikusként nem kiszolgál, éppen ellenkezőleg, nem az egyes kriminológiai tényezőket, hanem a bűnözéskontroll egészét, a kriminálpolitika folyamatát és következményeit elemzi és értékeli.

Az elméleti kriminológia tehát a bűn mint köznapi jelenség keletkezésének, forrásainak, egyes formáinak közvetlen (mikrokörnyezeti) és közvetett (makrokörnyezeti) okait vizsgálja, tárja fel, alkalmazott tudományként elemzi és értékeli az azokra adott, illetve lehetséges válaszokat, és mindezek alapján javaslatokat fogalmaz meg a gyakorlat számára.

Rob Canton és Joe Yates szerint a három fő kérdés, amelyekkel az alkalmazott kriminológiának foglalkoznia kell: a) Mit kell tenni az elkövetőkkel szemben? b) Mit kell tenni a bűnözéssel? c) Mit kell tenni a bűncselekmények áldozatainak segítésére?

⁸ Brian Stout – Kerry Clamp: Applied Criminology and Criminal Justice. In James D. Wright (ed.): *International Encyclopedia of the Social and Behavioral Sciences*. 2nd Edition. Elsevier, 2015. 832.

⁹ Borbíró i. m. (7. lj.) 50.

¹⁰ Lawrence W. Sherman: The Use and Usefulness of Criminology 1751–2005: Enlightened Justice and Its Failures. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 600. (2005), 1. 115. Idézi: Borbíró i. m. (7. lj.) 50.

Ezek az egyszerűnek tűnő kérdések komplexebbek, mint elsőre látszanak. Fontos, hogy ez a három kérdés nem olvadhat egybe. A válaszok politikai döntéseket és hatékonysági elemzéseket igényelnek. Ezzel szemben a büntetőpolitika sokszor egy kérdés-ként értékeli a fentieket, és egyedüli megoldásként a büntetést kínálja fel.¹¹

Szabó Dénes a kriminológiai vizsgálódásoknak alapvetően négy fő irányzatát különbözteti meg, nevezetesen a bűnöző személyiségét, a társadalom bűnkeltő hatásait, a rejtett bűnözést a középpontba állító, valamint az áldozatszemponthú megközelítést. Ahogyan kiemeli, e négy irányzat mindegyikének fontos gyakorlati következményei vannak.¹²

Vizsgálódásunk során azokkal a kérdésekkel foglalkozunk, amelyek a rendészettudományban történő felhasználásuk szempontjából bírnak jelentőséggel. Ezek az elméleti kérdések válnak ugyanis az alkalmazott kriminológia fő csapásirányává.

Ha szeretnénk leszűkíteni, vajon melyek azok a legfontosabb területek, ahol a kriminológia a legközvetlenebb hatást fejtheti ki ismereteinek átadásával, akkor az előbbiekben vázolt Szabó Dénes-féle négy megközelítési pont figyelembevételével az alábbiak emelendők ki mint az alkalmazott kriminológia fő területei napjainkban.

Bűnmegelőzés

Az alkalmazott kriminológia vizsgálódási körébe tartozik a bűnmegelőzés. Kerezsi Klára álláspontja szerint e tudományterület elméleti elvei folyamatosan alakulnak, s bár a folyamat még távolról sem befejezett, annyi bizonyos, hogy a jól működő prevenció a bűnözés leghatékonyabb kontrollja. A kormányzati elkötelezettség hangsúlyozása mellett kiemeli az együttműködésre kész és alkalmas szervezetek bevonásának szükségességét. Munkájában rámutat arra is, hogy „kriminológus, szociológus, közgazdász, szociálpolitikus kutatói team által felállított diagnózis hozzásegítheti a helyi politikusokat és lakosokat; a helyi szakembereket és a laikusokat; a tulajdonosokat és a bérlőket; vendégeket és szolgáltatókat, egyszóval valamennyi érintettet ahhoz, hogy felismerje: a bűnmegelőzés mindannyiunk érdeke és közös felelőssége”.¹³

Ezzel összhangban Korinek László szerint a kriminológia egyik legfontosabb alkalmazási területe a helyi közbiztonsági és bűnmegelőzési stratégiák megalapozása. A prevenciók kezdeményezések kidolgozása és a tervek megvalósítása szükségessé teszi olyan szakemberek bevonását, akik segíteni tudnak az elérhető célok kitzűzésében, a projektek megvalósításában, nem utolsósorban pedig az ellenőrzés, a mérési módszerek kialakításában. Ebből adódóan arra lehet számítani, hogy a már ma is elterjedt alkalmazott kutatások jelentősége növekedni fog.¹⁴ A bűnmegelőzés kérdésköréhez

¹¹ Rob Canton – Joe Yates: Applied criminology. In Brian Stout – Joe Yates – Brian Williams (eds.): *Applied Criminology*. London, SAGE, 2008. 2.

¹² Szabó Dénes: Kriminológia tegnap és ma. *Magyar Tudomány*, 40. (1995), 1. 3–4.

¹³ Kerezsi Klára: Közösség és bűnmegelőzés: közösségi bűnmegelőzés. *Magyar Tudomány*, 48. (2001), 8. 929–946.

¹⁴ Korinek (2010) i. m. (6. lj.) 69.

tartozik a környezet „bűnkeltő” hatásának számbavétele. Ez leginkább a szituációs bűnmegelőzés teóriájában érhető tetten, amely elmélet a városi bűnözés leküzdésében kiemelt szerepet játszik, ezért korunkban egyre inkább előtérbe kerülő prevenció módszer.

Viktimológia – az áldozati szempontok erősítése

Az alkalmazott kriminológia kiemelt vizsgálódási területe az *áldozattá válás okainak és megelőzésének feltárása*. A 20. század közepére tehető annak a felismerése, hogy a bűncselekmény és az elkövető vizsgálata mellett arra a személyre is figyelmet kell fordítani, akit a bűncselekmény közvetlenül érint, vagyis az áldozatra. Ennek köszönhető a kriminológiai alapokból kifejlődő, önálló tudományterületté váló áldozattan, avagy a *viktimológia* létrejötte. A viktimológiai alapok megteremtését követően hamarosan megindultak az alkalmazott viktimológiai kutatások, amelyek célja az áldozattá válás jelenségének folyamatos vizsgálata. Ez világított rá a *látens, azaz rejtett bűnözés* jelenségére.

Az áldozattá válással és a rejtett bűnözéssel kapcsolatos kutatások az 1960-as években kezdődtek, és napjainkra a bűnözéskutatás szerves részévé váltak, számos fontos kérdést vetve fel a sértett, a rendőrség és a társadalom viszonya szempontjából. Az *állampolgári* feljelentési hajlandóság hiánya és a látens, azaz rejtve maradó bűnözés jelensége között szoros az összefüggés a kutatások szerint.¹⁵ E tekintetben a kérdéskör a rendészeti munkához is kapcsolódik. Ahogyan Finszter írja, a látenciát keresők példának okáért jól ismerték fel a rendőrségi tevékenység minősége, a rendőr társadalmi elfogadottsága és a lakosság feljelentési készsége közötti összefüggéseket.¹⁶ Hazánkban a 2000-es évek elején az Országos Kriminológiai Intézet által 10 ezer fő megkérdezésével zajlott áldozatkutatás eredményei azt mutatták, hogy igen jelentős a látenciában maradó bűncselekmények száma és a fel nem jelentés egyik jellemző oka, hogy a lakosság elégedetlen a rendőrség és más hatóságok munkájával.¹⁷ Ezeket az eredményeket egy újabb, 2018-as – hasonlóan nagymintás – kutatás eredményei is megerősítették.¹⁸ A látencia csökkentésének kérdése szorosan kapcsolódik a rendőrség munkájához, a rendőrség iránti bizalom kérdéséhez, vagyis az alkalmazott kriminológia egyik kiemelt vizsgálódási pontja.

¹⁵ Lásd pl.: Korinek László: A bűnözés visszatükröződése. Latens bűnözés, bűnözésábrázolás, félelem a bűnözéstől. In Kerecsi Klára – Gönczöl Katalin – Korinek László – Lévy Miklós (szerk.): *Kriminológia – Szakkriminológia*. Budapest, CompLex, 2006. 247.

¹⁶ Finszter (2014) i. m. (2. lj.) 19.

¹⁷ Barabás A. Tünde: Általános viktimológia, latencia. In Irk Ferenc (szerk.): *Áldozatok és vélemények I.* Budapest, Országos Kriminológiai Intézet, 2004. 157–199.

¹⁸ Ezekről l. a 2018-ban, a Nemzeti Bűnmegelőzési Tanács által, az NBS 8.5.A. „Látenciában maradt bűncselekmények feltérképezése” érdekében az IPSOS Média-, Reklám-, Piac- és Véleménykutató Zrt. által végzett kutatás eredményeit.

A bűnözéstől való félelem csökkentése

A látenciakutatások és a viktimológia eredményei azután újabb, napjainkban egyre terjedő jelenségre hívták fel a figyelmet, nevezetesen a *bűnözéstől való félelemre, illetve a bizonytalanságérzetre*, amelynek különös jelentősége van a prevenció és a rendőri tevékenység szempontjából.

Az *egyén szubjektív biztonságérzetére*, vagyis arra a személyes érzésére, hogy az objektív, számokban kimutatott bűnözési helyzettől függetlenül mennyire tart a bűnözéstől, illetve attól, hogy saját maga áldozattá válik, kihat, hogy milyenek érzékeli a bűnüldöző hatóságok munkáját, elégedett-e vele, vagy úgy érzi, nem képesek őt a bűnözőktől megvédeni. A rendőrség és a nyomozó hatóságok munkájuk eredményességét ehhez képest úgy mérik, hogy nagy súlyt fektetnek az úgynevezett felderítési vagy nyomozáseredményességi mutatókra. Ezek a számok gyakorlatilag a bűnözéskontroll hatékonyságát minősítik azáltal, hogy megmutatják, az ismertté vált bűncselekmények elkövetői közül hányan kerülnek kézre. Ez azonban statisztikai mutató, és sokszor nem esik egybe az állampolgári érzékeléssel, azaz azzal, hogyan értékeli veszélyeztetettségüket a polgárok. Az így mért eredményesség ráadásul konfliktust eredményezhet a hatóságok és a sértettek érdekei között, nevezetesen a sértett érdekében történő mielőbbi eljárás, valamint a statisztikailag kimutatható eredményesen lezárt ügyek mint elérendő cél között. Előfordulhat ugyanis, hogy a már eleve láthatóan felderíthetetlen ügyek feljelentőit a hatóságok egy vélt felsőbb elvárás miatt igyekeznek „elhessegetni”, azaz az ügyeket feltárhatósági szempontból szelektálni, hogy azok ne rontsák a mutatókat.

A felderítési hatékonyság/eredménytelenség a sértetteket közvetlenül érinti, és „rossz esetben” a hatóságok iránti bizalom megingásához és ezzel együtt a bűnözéstől való félelem növekedéséhez vezethet. Emellett a sikertelen eljárás a legközelebbi alkalommal csökkentheti a feljelentési kedvet, ezzel növelve a látenciában maradó esetek számát.

Sok esetben azonban a sértettel való megfelelő bánásmód, a korrekt tájékoztatás akkor is javítja az érintett közérzetét, ha esetleg mégsem lenne meg az eltűnt dolga, vagy nem kerül kézre az elkövető. A rendőri munka értékelését ronthatja a nem jogszerű, szakszerűtlen vagy antihumánus rendőri tevékenység, ami szintén erősítheti a bizalmatlanságot, csökkentheti a rendőrséggel való együttműködési kedvet. Ezek a kérdések szintén sarokkövei a megfelelő gyakorlatnak. Tudni kell, hogy a közösségeket és egyéneket érintő, bűnözést (is) generáló problémák távlati megoldása nem rendészeti, hanem elsősorban társadalompolitikai feladat.

A reszocializáció–reintegráció elősegítése

Végül az alkalmazott kriminológia foglalkozik a *büntetéssel* mint a bűncselekmények elkövetésétől való *visszatartás eszközével*, valamint a *reszocializáció, reintegráció*, a bűnelkövető társadalomba történő visszavezetésének kérdésével. Ez a terület a bűnözés

elleni küzdelmet nem büntetőjogi kérdésnek tekinti – amely szerint az elkövetők felelősségre vonásának alapja a szabad akarat, és a büntetés kiszabás kizárólag a bűncselekmény súlyához és körülményeihez igazodva a jogellenes cselekmény megtorlásául szolgál –, amely a 19. század végén, a 20. század elején került a kriminológiai gondolkodás homlokterébe, és azóta is központi kérdése. Ekkor került előtérbe a tettes személyének és az esetleges megelőzési célnak is megfelelő *tettesszempontú büntetés*. A 20. század második felének felismerése, hogy a büntetés nem egyedül és mindenható módon alkalmas eszköz a bűnözők megváltoztatására, a prevencióra. Ez a szemlélet eredményezte a diverziós megoldások elterjedését, amelyek az elkövető büntető felelősségre vonásának a hatósági útról való mielőbbi elterelését célozzák. Hazánkban az új büntetőeljárás törvény még szélesebb körben vezeti be ezt a lehetőséget. Azzal, hogy a kisebb súlyú bűncselekmények elkövetőit minél korábban vonják ki a hagyományos eljárásból, kikerülve annak negatív hatásait (például a stigmatizációt) és szembeítve az elkövetőt tettének súlyával és következményeivel, elérve esetleg a sértett vagy a közösség részére történő jóvátételét, a visszaesés kockázata jelentősen csökkenhet. Az arra alkalmas elkövetők esetében ez tehát hasznos prevenció eszköz is, alkalmazása során az eddigiektől eltérő, új szerepet kap a rendőr. Ennek vizsgálata szintén a kriminológia feladata.

Összegzés

Mindezek alapján látható tehát, hogy az alkalmazott kriminológiai kutatások eredményei a rendészettudomány ismeretanyagában hasznosulva a gyakorlati rendőrségi munkát közvetlenül segítik. Lévay Miklós a kriminológia feladatainak meghatározása során úgy fogalmaz, hogy míg e tudomány elméleti funkciója a kriminalitással összefüggő tényezők feltárása és elemzése, valamint a törvényszerűségek feltárása, addig alapvető gyakorlati szerepe az, hogy kutatási eredményeivel segítse, orientálja a bűnprevenziót szolgáló döntéseket.¹⁹ E megállapítás egyértelműen mutatja a kriminológia és a rendészettudomány közötti kapcsolat szorosságát.

Korinek szerint a politikusok és a kriminalitás kezelésével foglalkozó intézmények képviselői gyakran keltik azt a – hamis – látszatot, hogy a törvényszegések egyszerű megoldásokkal (például több rendőr szolgálatba állításával) visszaszoríthatók.²⁰ Ezek a valóban látványos, ám alapvetően drága eszközök csak rövid távon képesek hatást kifejteni, és elsősorban a lakosság megnyugtatását szolgálják a helyzet végleges megoldása helyett. Hosszú távon a tudományosan megalapozott – a pillanatnyi helyzetre és a jövőre való kihatást is figyelembe vevő – stratégiára és reakciókra van szükség. Ezek kialakításához szintén adalékot nyújthatnak a kriminológiai kutatások eredményei.

¹⁹ Lévay Miklós: A magyar kriminológiai gondolkodás fejlődése a kialakulástól a XX. század nyolcvanas éveinek végéig. In Gönczöl Katalin – Korinek László – Lévay Miklós (szerk.): *Kriminológiai ismeretek – Bűnözés – Bűnözéskezelés*. Budapest, Corvina, 1999.

²⁰ Korinek (2010) i. m. (6. l.) 62.

A 21. század elején, a korábbi hitekkel, tévhitekkel ellentétesen egyértelmű, hogy a bűnözés állandó, meg nem szűnő velejárója a társadalom fejlődésének, amelynek formái a fejlődéssel párhuzamosan haladva folyamatosan idomulnak a változó körülményekhez. A kriminológia feladata ezeknek a változásoknak a megismerése, a kiváltó okok feltérképezése és mindezzel a megelőzés állami és társadalmi eszközrendszerének a kidolgozása, segítve ezzel a rendőrség munkáját és erősítve a lakosság biztonságát és bizalmát. Mindezekhez az alkalmazott kriminológia nyújtja az elméleteket megalapozó kutatásokat, a konkrét intézményi javaslatokat, valamint a bűnözéskontroll működésének átvilágítását.

Összegzésként megállapítható, hogy az alkalmazott kriminológia fent vázolt négy főbb irányának mindegyike – így a bűnmegelőzés; az áldozati szempontok érvényre juttatásának erősítése; a bűnözéstől való félelem vizsgálata; valamint a reszocializáció–reintegráció, orientált szankciórendszer kialakítása hosszú távon a bűnözés csökkenését eredményezik, míg rövidebb távon közvetlenül támogatják a rendőri munkát. A kutatómunka eredményeinek a rendészeti oktatásba való beépítése a későbbiekben tehát nemcsak a rendőri munka eredményességét, de a lakosság elégedettségét, megnyugvását is szolgálja a hétköznapokban. Fergus McNeill²¹ megfogalmazásában: a „gyakorlati” kriminológia ötleteket ad, beépül más tudomány – jelesül a rendészettudomány – ismeretanyagába, ezzel segítve a büntető igazságszolgáltatás közreműködőit, különösen azokat, akik közvetlenül a bűnelkövetőkkel és az áldozatokkal foglalkoznak.²² Szabó Dénes ezt úgy írja le, hogy a kriminológia (valamint az igazságszolgáltatás) funkciója egyetemes, amely alapvetően két irányultságon nyugszik. Az első a tudás gyűjtése, akkumulálása és fejlesztése, a második pedig az érintettek, a potenciális áldozatok és tettesek, azaz a társadalom tagjai szabadsága és felelőssége tényleges gyakorlásának garantálása.²³ Utóbbi voltaképpen a tudományos ismereteken alapuló prevenciót jelenti, amely a gyakorlatban a rendőri munka rutintevékenységeként jelenik meg, ám összességében egy egységes bűnmegelőzési koncepció alapján a társadalom tagjainak védelmét, a közösség érdekeit szolgálja.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Barabás A. Tünde: Általános viktimológia, latencia. In Irk Ferenc (szerk.): *Áldozatok és vélemények I.* Budapest, Országos Kriminológiai Intézet, 2004. 157–199.
- Borbíró Andrea: Problémafelvetés: mivel foglalkozik a kriminológia? In Borbíró Andrea – Gönczöl Katalin – Kerecsi Klára – Lévay Miklós (szerk.): *Kriminológia.* Budapest, Wolters Kluwer, 2016. 29–56.
- Canton, Rob – Joe Yates: Applied criminology. In Brian Stout – Joe Yates – Brian Williams (eds.): *Applied Criminology.* London, SAGE, 2008. 1–17.

²¹ Fergus McNeill: Review: Public Criminology? Ian Loader and Richard Sparks. *Probation Journal*, 58. (2011), 1. 84.

²² Brian Stout – Joe Yates – Brian Williams (eds.): *Applied Criminology.* London, SAGE, 2008.

²³ Szabó i. m. (12. lj.) 3–12.

- Finszter Géza: A változó rendészet és a rendészettudomány. *Pécsi Határőr Tudományos Közlemények*, XIV. (2013), 5–12.
- Finszter Géza: A társadalomtudományok és a rendészet. In Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán (szerk.): *Rendészettudományi gondolatok. Írások a Magyar Rendészettudományi Társaság megalapításának egy évtizedes jubileuma alkalmából*. Budapest, Magyar Rendészettudományi Társaság, 2014. 15–32.
- Kerezi Klára: Közösség és bűnmegelőzés: közösségi bűnmegelőzés. *Magyar Tudomány*, 48. (2001), 8. 929–946.
- Korinek László: A kriminológia fogalma, feladata, helye a társadalomban és a bűnügyi tudományokban. *Jura*, 9. (2002), 2. 59–67.
- Korinek László: A bűnözés visszatükröződése. Latens bűnözés, bűnözésábrázolás, félelem a bűnözéstől. In Kerezi Klára – Gönczöl Katalin – Korinek László – Lévay Miklós (szerk.): *Kriminológia – Szakkriminológia*. Budapest, CompLex, 2006. 247–272.
- Korinek László: A bűnügyi tudományok helyzete. *Magyar Tudomány*, 168. (2007), 12. 1570–1576.
- Korinek László: Mire jó a kriminológia? In Virág György (szerk.): *Kriminológiai Tanulmányok 47*. Budapest, Országos Kriminológiai Intézet, 2010. 61–71.
- Lévay Miklós: A magyar kriminológiai gondolkodás fejlődése a kialakulástól a XX. század nyolcvanas éveinek végéig. In Gönczöl Katalin – Korinek László – Lévay Miklós (szerk.): *Kriminológiai ismeretek – Bűnözés – Bűnözéskontroll*. Budapest, Corvina, 1999. 9–11.
- McNeill, Fergus: Review: public criminology? Ian Loader and Richard Sparks. *Probation Journal*, 58. (2011), 1. 84–87. DOI: <https://doi.org/10.1177/02645505110580010803>
- Sherman, Lawrence W.: The Use and Usefulness of Criminology 1751–2005: Enlightened Justice and Its Failures. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 600. (2005), 1. 115–135. DOI: <https://doi.org/10.1177/0002716205278103>
- Stout, Brian – Kerry Clamp: Applied Criminology and Criminal Justice. In James D. Wright (ed.): *International Encyclopedia of the Social and Behavioural Sciences*. 2nd Edition. Elsevier, 2015. 832–838. DOI: <https://doi.org/10.1016/B978-0-08-097086-8.10512-4>
- Stout, Brian – Joe Yates – Brian Williams (eds.): *Applied Criminology*. London, SAGE, 2008.
- Szabó Dénes: Kriminológia tegnapi és ma. *Magyar Tudomány*, 40. (1995), 1. 3–12.

ABSTRACT

Applied Criminology and Police Science

Andrea Tünde BARABÁS

The relationship between criminology and police science, and the practical law enforcement work based on it, has traditionally been close. There is a growing interest in our lives, appreciating the importance of all disciplines that deal with its reduction. Hence, there is an increasing need to incorporate into scientific thinking and practice the knowledge that can be applied in law enforcement work from the theoretical work of practitioners of criminology and the results of empirical research that examines these findings in relation to crime and its treatment and prevention. Based on this, the following study presents the main areas for the possible application of the results of applied criminology in police science nowadays.

Keywords: *applied criminology, police science, victimology, latency, fear of crime, sanction*